

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

(Hizb-ut Tahrir Emiri Celil Âlim Ata İbn Halil Ebu Raşta Tarafından Facebook Sayfası Takipçilerinin “Fıkhi” Sorularına Verilen Cevaplar Silsilesi)

Soru-Cevap

Özelleştirme, Kamulaştırma ve İkta Arasındaki Fark

Hamzeh Shihadeh'e

Soru:

Esselamu Aleykum ve Rahmetullah ve Berekâtuh

Kapitalist sistemdeki özelleştirme ile Maliye Kitabı'ndaki ikta arasındaki fark nedir?

Allah bizim adımıza sizi birlerce kez hayırla mükafatlandırısın.

Cevap:

Ve Aleykumselam ve Rahmetullahi ve Berekâtuh

1- Üç çeşit mülkiyet vardır: Kamu mülkiyeti, devlet mülkiyeti... Kamu mülkiyeti ve devlet mülkiyeti dışındakiler de özel mülkiyete girer.

2- Kamu mülkiyeti; Şâri'nin, Müslüman toplumun mülkünden saydığı, toplumun ortak kullanımına sunduğu ve ferdin tek başına sahip olmasını yasakladığı mallardır. Aynen elektrik jeneratörleri ve istasyonları, gaz ve taş kömür ocakları... İster altın ve demir gibi katı olsun, ister petrol gibi sıvı olsun, isterse de doğalgaz gibi gazlı olsun ikta edilmeyen çok büyük miktardaki madenler gibi... Dolayısıyla tüm bunlar ve benzerleri, Müslüman toplumun sahip olduğu ve aralarında ortak kullandığı kamu mülkiyetindedir. Yani Müslümanların Beytu'l Mâl'inin kaynaklarından bir kaynak olup Halife şeri hükümlere göre onları Müslümanlara dağıtır.

3- Devlet mülkiyeti; Müslümanların tümünün hakkıyla ilgili olan ve kamu mülkiyeti dahilinde olmayan ve şerî hükümlere göre Müslümanların genelinin hakkıyla ilgili olan arazi, bina ve menkul eşyalar gibi devlet mülkiyeti olan arazi ve bina türünden her şeydir. Dolayısıyla bunların idare edilmesi, işlerinin yürütülmesi ve bunlar üzerindeki tasarruf hakkı Halife'ye aittir.

4- Her ne kadar hem kamu mülkiyeti hem de devlet mülkiyeti idaresini devlet yapıyorsa da her iki mülkiyet türü arasında fark vardır. Petrol, doğalgaz, çok büyük miktarlardaki madenler, denizler, nehirler, pınarlar, meydanlar, ormanlar, meralar ve mescitler gibi kamu mülkiyetine giren her şey olup Halife'nin bunları fert ya da cemaat olarak herhangi bir kimseye mülk olarak vermesi caiz değildir. Çünkü bunlar Müslümanların tamamına ait mülklerdir.

Bina ve arazi gibi devlet mülkiyetine dahil olanlara gelince; Halife'nin hem rekâbe (aslını) hem de faydalanma hakkını veya yalnızca faydalanma hakkı ya

da ihya etmesi şartıyla mülkiyet hakkını fertlere verme hakkı vardır. Bu hususta, Müslümanların maslahatına ve hayrına uygun gördüğü biçimde hareket eder.

5- Halife'nin, tarım arazisi olmayan bir kimseye devlet mülkiyetinden bir arazi vermesi caizdir. Böylece onu işletir (eker) ve onun mülkü olur. Bu da servetin sadece zenginlerin elleriyle sınırlı kalmaması ve sadece onların aralarında dolaşmaması içindir. **“Sizden zenginler arasında dolaşan bir devlet olmasın diye.”** [Haşr-7] Ancak bir kimsenin özel mülkünü haksız yere alıp sonra bir başkasına veremez. Sadece devlet mülkiyetinden zenginlere değil de fakirlere verebilir. İkta olarak adlandırılan şey işte budur.

İkta, devlet arazisinden olup özel mülkiyetten değildir, doğal olarak kamu mülkiyetinden de değildir.

6- Şeriat, bu mülkiyetleri şerî hükümler ile sınırlandırmıştır. Dolayısıyla bu sınıflandırmanın değiştirilmesi caiz değildir. Bu yüzden petrol arama ve çıkarma hakkının, özel bir şirkete verilmesi gibi kamu mülkiyeti özele devredilemez. İşte buna özelleştirme denir. Zira bu şekilde kamu mülkiyeti özel mülkiyete dönüşmüş olur... Ayrıca bir iş yerinin (mağazanın) sahibinden alınıp devlet mülkiyeti yapılması gibi özel mülkiyet de kamu mülkiyetine dönüştürülemez. İşte buna da kamulaştırma denir.

7- Yukarıda geçenler, özelleştirme, kamulaştırma ve ikta arasındaki farkı açıklamaktadır. Dolayısıyla özelleştirme, petrol arama, elektrik ve madencilik imtiyaz hakkının özel şirketlere verilmesi gibi kamu mülkiyetinin özel şirketlere satılmasıdır. Bu ise haramdır ve caiz değildir. Çünkü kamu mülkiyeti, kamu mülkiyeti olarak kalmaya devam eder ve özel mülkiyet olamaz... Kamulaştırma, ferdi mülkiyetten olan bir iş yerinin kamu mülkiyeti ve devlet mülkiyetine dönüştürülmesi gibi ferdi mülkiyetin kamu mülkiyetine veya devlet mülkiyetine dönüştürülmesidir. Bu da caiz değildir. Çünkü mülkiyetler, sahiplerinde kalmaya devam eder ve ondaki mülkiyet hakkı sahibinden başkasına verilemez...

İktaya gelince; devletin mülkiyetini fertlere vermesidir. Dolayısıyla onların ekonomik seviyeleri yükseltilir ki böylece servet sadece zenginlerin ellerinde sınırlı kalmaya ve sadece onların arasında dolaşmaya devam etmez. Zira insanların birçoğu, izzetli ve onurlu bir şekilde yaşama imkanına sahip değillerdir. Bu yüzden bir kısmı, ekecek arazisi olmayanlara verilir. Dahası onun paralarından, çiftçilere arazilerini ekmelerine yardımcı olmak için de verilir.

Hakeza İslam'da iktanın şerî fıkhıdaki anlamı, kamulaştırma ve özelleştirmeden farklıdır.

Kardeşiniz

Ata İbn Halil Ebu Raşta

H. 03 Rabi'u'l Âhir 1438

M. 01/01/2017

Cevaba, emirin aşağıdaki web sitesinden bağlanabilirsiniz:

<http://archive.hizb-ut-tahrir.info/arabic/index.php/HTAmeer/QAsingle/3768/>